

Den tredje evaluering af en pædagogisk og socialfaglig opkvalificering af ansatte, der arbejder med Udsatte Børn og Unge i Grønland. 2009 – 2010

Perorsaanermik Ilinniarfik /
Socialpædagogisk Seminarium og VIAUC
Pædagoguddannelsen Peter Sabroe.
Udarbejdet af Hanne Værum Sørensen
2010

De tidligere forløb er beskrevet i de to rapporter;

- *Udsatte Børn og Unge. Evaluering af en decentral uddannelse for ansatte, der arbejder med udsatte børn og unge i Grønland. 2007*
- *Hvis jeg ikke forandrer mig vil der ikke ske forandringer i verden. 2009*

Midler fra Villum Kann Rasmussen Fonden og fra Styrelsen for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke har sammen med AMA-midler og deltagerbetaling finansieret dette uddannelsesforløb.

Dette uddannelsesforløb har – som de forrige gennemførte forløb – haft til formål at medvirke til at sikre kvalificeret arbejdskraft til et område, hvor der er et stort behov for at styrke den pædagogiske indsats; medvirke til udvikling af de ansattes realkompetencer, og derigennem sikre mere stabilitet i personalegrupperne. Der er brug for at bremse tendenser til udbrændthed, og for at kvalificere indsatsen overfor udsatte børn og unge i Grønland. Der er fokus på at uddannelsesforløbet skal foregå på en måde, så der tages højde for de betingelser og vilkår, der er for det pædagogiske arbejde i Grønland.

Uddannelsens primære målgruppe var ansatte, der arbejder på hhv. offentlige og private dag- eller døgninstitutioner eller socialforvaltninger, med udsatte børn og unge. Sekundært de konkrete udsatte børn og unge, samt deres familier, som de ansatte arbejder med.

Uddannelsesforløbet begyndte i efteråret 2009 og sluttede i foråret 2010. Det har i sit indhold og form været som de forrige forløb. Al undervisning foregik på Perorsaanermik Ilinniarfik/Socialpædagogisk Seminarium¹ Ilulissat. Seminariets studerende og ansatte, samt gæster fra byen, deltog i det sidste modul i oplæg, workshops, dramaspil og debat, som blev arrangeret, og gennemført af deltagerne i uddannelsesforløbet. Indholdet var dels en temadag om vilje og vilkår i arbejdet med udsatte børn og unge samt en udstilling af kursisternes udviklingsopgave, begge dele blev modtaget godt af hele PI/SPS (undervisere, ledelse, studerende m.fl.).

¹ Socialpædagogisk Seminarium, Ilulissat forkortes herefter PI/SPS

Uddannelsens sigte var, som før nævnt, at styrke den faglige opkvalificering af ansatte, og at få skabt muligheder for mere samarbejde institutionerne imellem, gennem øget kendskab til hinandens områder.

Evalueringen viste på den ene side et væsentlig behov for efteruddannelse, og på den anden side at UBU-forløbet er blevet kendt og anerkendt inden for de grønlandske institutioner og myndigheder. Der har været god søgning til forløbet, bl.a. fordi en del af deltagerne kender til uddannelsen fra kolleger eller faglige netværk. Der er flere, som har kolleger, der enten tidligere har deltaget i UBU kurset, eller som også har deltaget i dette forløb.

Erfaringerne fra de uddannelsesforløb, der er blevet gennemført fra 2007 og ind til nu i 2010, har vist at en uddannelse, opbygget i moduler med hjemmearbejde imellem, gennemført med en kombination af teoretiske oplæg og dramametoder kan anvendes til at tage udgangspunkt i deltageres konkrete virkelighed og deres faglige niveau.

Projektledere og koordinatore var Karo Thomsen Fleischer seminarieunderviser og leder af Kompetenceudviklingscenter for socialpædagogik PI/SPS og Gert Søndergaard lektor i pædagogik PPS. De øvrige undervisere var; Claus Malling² lektor i pædagogik; Klaus Rubin lektor i drama; Ole Bjørn Rasmussen lektor i drama og Sussie Bonde seminarielærer. De fire førstnævnte er ansatte på VIA University College Pædagoguddannelsen Peter Sabroe³ Århus og sidstnævnte er ansat på Perorsaanermik Ilinniarfik/Socialpædagogisk Seminarium, Ilulissat. Tolkearbejdet blev primært varetaget af Sofie Andersen, Ilulissat.

Resultatet af evalueringen

Hvem deltog i kurset?

- Der var 21 deltagere, på enkelte moduler deltog enkelte tidligere deltagere, som manglede et eller to moduler.
- Der deltog 20 personer, 3 mænd og 17 kvinder i det sidste modul, hvor evalueringen blev foretaget, der er 100 % besvarelse på evalueringsskemaet.
- Gennemsnitsalderen var 45 år, med en variation fra 26 til 57 år. Flest i 40'erne, næst flest i 50'erne og i 30'erne, og en enkelt i 20'erne.
- Deltagerne har arbejdet med udsatte børn eller unge imellem 1 år og 35 år. Gennemsnitligt har de arbejdet i 14 år indenfor området, fordelt med en tredjedel, der har arbejdet under 5 år indenfor området, en tredjedel har arbejdet mellem 5 og 15 år, og en tredjedel har arbejdet mere end 15 år med udsatte børn og unge. Tre af deltagerne har arbejdet indenfor området i mere end 30 år.
- Deltagerne var ansatte ved de sociale myndigheder; fx var der én socialrådgiver og én hjemme hos'er. Fra dag- og døgninstitutioner, og fra dagplejer; hvor der deltog én souschef, nogle pædagoger, én barnehjælper og enkelte socialhjælpere.
- Deres uddannelser var dels indenfor deres faglige arbejdsområde, socialrådgiver, pædagog, social- og sundhedshjælper og barnehjælper, og dels fra andre fagområder; eksempelvis håndværk eller kontor. Næsten halvdelen på dette hold havde ingen formel uddannelse indenfor deres arbejdsområde.

² Claus Malling har dog i den tid, dette UBU forløb har været, haft orlov fra PPS og har været ansat på PI/SPS.

³ Pædagoguddannelsen Peter Sabroe, Århus forkortes herefter PPS

Deltagernes evaluering

De kvantitative spørgsmål blev besvaret på en skala fra 1 til 5, hvor 5 udtrykte en høj/meget positiv vurdering/tilfredshedsgrad, og 1 udtrykte en lav vurdering. Her følger resultatet, ordnet så de spørgsmål, der blev scoret højest, kommer først.

Der var dog en enkelt undtagelse, se *

Spørgsmål fra 2009-2010 forløbet	Gennemsnits-score
Hvordan vurderer du kursets indhold, altså det, der er blevet undervist i?	4,9
Hvordan vurderer du undervisernes evner til at undervise på et kursus om udsatte børn og unge?	4,7
I hvor høj grad har din deltagelse i kurset givet dig mere faglig viden?	4,6
Hvordan vurderer du kursets form/Den måde der er blevet undervist på	4,6
I hvor høj grad er de forventninger, du havde på forhånd til kurset blevet opfyldt?	4,6
Kursets organisering i 4 moduler med hjemmearbejde imellem?	4,5
Hvordan vurderer du uddannelsens relevans for dit arbejde?	4,2
Hvad synes du om at du/l selv har skullet være aktive og være på?	4,2
Skemaer og informationsmateriale	4,1
Hvordan vurderer du din egen deltagelse? Hvor aktiv har du været?	4,0
At I har haft samarbejdspartnere fra andre byer under hjemmeopgaverne?	3,5
Kursets planlægning, overnatning, forplejning	3,0

* Her er undtagelsen fra reglen om at høj score er lig med høj tilfredshed. Undervisningens sværhedsgrad har ikke været for lav (1) heller ikke for høj (5), men har været passende (3), vurderes det.

Hvordan vurderer du undervisningens sværhedsgrad?	3,1
---	-----

I lighed med de to foregående evalueringer, har deltagerne svaret højt på spørgsmål om undervisningens indhold og gennemførelse, og de har vurderet at underviserne var meget kompetente. Deltagerne har vurderet at de har tilegnet sig mere faglig viden, og at deres forventninger er blevet opfyldt. Det at have samarbejdspartnere fra andre byer er vurderet til at ligge på et middelniveau. Lavest vurderes kursets planlægning, overnatning og forplejning, deltagernes vurdering er at det har været nogenlunde, én syntes ikke om hotelmaden, én ville gerne have haft mad ved ankomst og ved afrejse. Derudover nævner to deltagere at lokaleplanlægningen burde have været bedre.

Der blev udtrykt tilfredshed med at blive undervist på dansk med simultantolkning.

Deltagernes svar på de kvalitative spørgsmål

Flere af deltagerne har givet udtryk for at de har fået mere tro på sig selv, de har udviklet sig og har lært meget. Ligeledes svarede flere at de vil ændre på deres arbejde, efter dette kursusforløb, så deres brugere bliver hørt og inddraget noget mere. De fleste deltagere svarede at de ønsker at vedligeholde det netværk, der er etableret med kolleger fra andre steder i landet, primært via mails, sekundært telefonisk, fordi det har vist sig udbytterigt i forhold til deres arbejde med børn og familier.

Det bedste ved at følge dette kursus har ifølge deltagerne været at blive stillet overfor nye opgaver, at få nye indtryk og viden, at arbejde i grupper og at arbejde med kroppen. En nævner at det værste har været når han eller hun ikke har kunnet følge med.

Der blev udtrykt stor tilfredshed med at afslutte med at undervise de studerende på seminariet. Næsten alle mener at de vil kunne bruge noget af det, de har lært på kurset i deres arbejde i fremtiden, og at deres arbejdsplads vil få glæde af at de har deltaget i dette forløb.

Underviserne

Underviserne beskriver at der har været et stort engagement og en positiv tilgang hos alle deltagere. De har været meget engagerede i de forskellige forløb og har kæmpet med tingene på en god måde. Holdets faglige niveau har været meget bredt denne gang, for nogen har det været vanskeligt at arbejde på en reflekterende måde, mens det har været lettere for andre. Det er underviserens opfattelse at alle har lært en del og har udviklet sig såvel personligt som fagligt. Især har et par af kursisterne fyldt meget, og det har været positivt. De har taget og givet plads på en rigtig fin måde, har en af underviserne beskrevet.

Der har været mange gode refleksioner fra deltagerne på undervisningen, refleksionerne har især handlet om deltagerens egen betydning for de børn og unge, de arbejder med. For eksempel har én deltager udtalt; *"Jeg kan godt se jeg ikke kan ændre hende, men jeg kan ændre min adfærd over for hende!"* Og en anden; *"Jeg skal arbejde med mig selv så jeg kan rumme alle børn og alle børns adfærd."* En tredje har sagt; *"Vi voksne skal være tydelige – for børnene leder efter sig selv!"* Det er væsentlige erkendelser at nå frem til, og et godt udgangspunkt for at opnå det ønskede mål med det pædagogiske arbejde.

Deltagerne anvender ikke begreberne objekt og subjekt, men formår alligevel at udtrykke et forandret menneskesyn fra at være objektorienteret (der er noget galt med barnet⁴, noget, det er min opgave at ændre på) til at være subjektorienteret (barnet giver udtryk for at der er noget galt, jeg må gøre noget anderledes i min relation til barnet, og derved ændre barnets vilkår).

Underviserne oplever sig privilegerede fordi de igen har haft mulighed for at arbejde med de grønlandske kursusedtagere og har oplevet deres lyst og åbenhed for at lære nye metoder. En underviser udtrykker det således: *"Det er fantastisk at opleve deres umiddelbare lyst til at kaste sig ud i de forskellige discipliner, det er samtidig en rigtig god måde at kommunikere på, da kropssproget og de forskellige gestus på en eller anden måde er internationale, så når det verbale ord ikke fungerer, har jeg oplevet et fællesskab i improvisationen og humoren."*

På dette UBU hold, har der været en stor fortrolighed og åbenhed, der har gjort at deltagerne har kunnet dele svære oplevelser med hinanden, og sammen

⁴ Barnet eller den unge.

har kunnet reflektere over disse oplevelser.

Gennem de mange fortællinger fra deltagernes praksis har underviserne fået et godt billede af hvad der foregår i de grønlandske institutioner. For eksempel fortæller én underviser følgende: *”Det har været fantastisk at arbejde med de 3 kvinder fra den lille bygd, og få et indblik i deres dagligdag og kreativitet. Den måde de i fællesskab har etableret en legeplads med et gyngestativ bygget af drivtømmer og holdt oppe med kampesten, derudover en gammel snescooter og en aflagt vaskemaskine. Børnene elsker at opholde sig der, har kvinderne fortalt.”*

De praktiske ting har fungeret tilfredsstillende bortset fra ½ delen af 4. modul, hvor der var problemer med at skaffe en tolk. Dette viser, hvor afhængig forløbet er af en god tolk. Det har været rigtig godt at have en gennemgående tolk på alle moduler, én med en indgående indsigt i forløbet, og desuden med et stort engagement.

Underviserne giver udtryk for at det stadig er en udfordring at planlægge og koordinere et undervisningsforløb mellem undervisere i Grønland og i Danmark. Muligvis derfor synes en del af deltagerne at skemaer mv. er kommet ret sent, mens underviserne har den opfattelse at de har gjort hvad de kunne. En anden udfordring beskrives af én af underviserne: *”Denne gang har holdet været for stort til at vi har kunnet give den enkelte deltager den tid de har brug for i forbindelse med deres hjemmeopgaver. Der er flere gange blevet efterlyst tid til fremlæggelse af deres hjemmeopgave, men vi har ikke kunnet give dem den ønskede feedback, desværre.”*

Hvad angår indkvartering samt bospisning har det fungeret rigtig godt denne gang, i hvert fald ifølge underviserne, det er ikke helt den samme opfattelse, som deltagerne har givet udtryk for, da de har vurderet det til 3, altså nogenlunde, på en skala fra 1 til 5. Projektledelsen har forklaret at der tidligere kun har været forplejning på kursusdagene, men det ændres fremover til at der vil være fuld forplejning på alle rejsedage. Den ændring vil formentlig blive mødt positivt af kommende deltagere. Underviserne finder at samarbejdet med Hotel Icefiord har været glimrende. Det har været muligt at lave og/eller ændre aftaler med dem i det omfang der var brug for det.

Det har fungeret godt at hele forløbet foregik på PI/SPS, især fordi én af underviserne er ansat der, og havde styr på det praktiske, som adgang til lokaler, kopiering mv.

Underviserne håber at UBU forløbet kan fortsætte i Grønland, da det igen har vist sig at være en stor succes. Én af underviserne giver udtryk for gerne at ville være med til at udvikle videre på forløbet og fortsætte med at danne netværk for de personer der har været igennem UBU. *”Det er fantastisk at opleve at mit fag er så brugbart i en anden kultur og at deltagerne selv går tilbage på deres arbejdspladser og anvender de forskellige metoder. Dejligt at se dem vokse og stå frem foran andre og formidle hvad de har lært, når udgangspunktet for nogle af dem har været at de ALDRIG har turdet stå foran en forsamling og sige noget!”*

Evaluators slutbemærkninger

UBU forløbet er nu ved at være almindelig kendt indenfor det pædagogiske arbejdsfelt, flere har kolleger, der tidligere har været af sted, så de har hørt om det, og har måske oven i købet ventet på at det blev deres tur. Det betyder at der er en god motivation. Andre er blevet opfordret til at deltage fra deres ledelse, som har set at det har haft en positiv virkning på andre, eller har hørt

forløbet omtalt positivt, og derfor ønsker at investere i det. På dette hold har der været forholdsvis mange (ca. halvdelen) uden uddannelse, så det tyder på at UBU nu er ved at blive det tilbud til uuddannede, som det fra begyndelsen var tænkt at skulle være.

Hverken i dette eller det forrige forløb har evaluator været i kontakt med nogle af brugerne, de udsatte børn og unge, eller deres familier, så deres synspunkt på uddannelsens betydning er fraværende. Det vil være relevant at følge op på dette, for at undersøge om formålet med uddannelsen opfyldes.

Afslutning på evalueringen

Denne evaluering bygger som den forrige på skriftlig kommunikation mellem de involverede parter; deltagerne, underviserne og evaluator.

Der er god overensstemmelse i svarene fra de forskellige parter, hvad angår deltagernes engagement i undervisningen, underviserens evne til at møde deltagerne, både didaktisk og indholdsmæssigt, og i vurderingen af hvordan organiseringen af forløbet har været. Siden første forløb er der blevet arbejdet med forbedringer, og det har givet positiv effekt på de fleste områder. Ét område, som tilsyneladende stadig kan forbedres angår det praktiske; planlægning, ophold og forplejning.

Netværksarbejdet mellem deltagerne i de forskellige byer fungerer ikke så godt, der er ligeledes muligheder for forbedring. Ud fra denne evaluering er det vanskeligt at pege på konkrete årsager til det vanskelige netværkssamarbejde, det vil være relevant at fokusere på det fremover, et muligt bud kan være det tekniske – adgangen til for eksempel computer og internet, og kompetencer til at bruge samme.

Hvordan kan denne opkvalificering af ansatte implementeres og videreføres i Grønland?

Deltagerne vil tage beriget og fagligt styrket tilbage til deres arbejdspladser, og vil i varierende omfang ændre på den eksisterende praksis. Man skal være meget optimistisk for at forvente at det er en tilstrækkelig indsats til at ændre forholdene for udsatte børn og unge. Der er behov for at

arbejde med yderlig opkvalificering på Grønland før institutionerne selv kan overtage og videreudvikle kvalificeringsarbejdet. Videreførelse af uddannelsen af Ressourcepersoner⁵ og lokale undervisere kan være en måde at fortsætte og udbygge den proces, der er igangsat. Desuden har selvstyret meget fokus på det sociale område, og har afsat midler til at forbedre vilkårene for børn og unge.

Uddannelse af grønlandske Ressourcepersoner

Sideløbende med dette UBU forløb er 7 tidligere UBU deltagere i gang med at blive uddannet som Ressourcepersoner, og de har bl.a. gennemført to WorkingLab Greenland⁶ konferencer, den første i Århus, februar 2010 og den anden i Ilulissat, marts 2010, som en del af deres uddannelse. En tredje konference afholdes i Nuuk, i juni 2010.

UBU holdet og Ressourcepersonerne har flere gange været samtidigt på PI/SPS, og har derved haft nytte af hinanden (samtaler om arbejdspladser, arbejdssituationer m.m.). Ressourcepersonerne har kunnet arbejde med UBU'erne til alles konstruktive udbytte, og UBU deltagerne har set Ressourcepersonerne som rollemodeller.

Fremover skal UBU uddannelsen overtages helt af PI/SPS, og styres derfra. Desuden er det meningen at Ressourcepersonerne udover at være debatgangsættere også skal indgå som undervisningskræfter.

Fotos

Side 1. Hanne Værum Sørensen. Ilulissat

Side 3. Klaus Rubin. Dramaspil om alkohol, PI/SPS Ilulissat.

Side 6. Klaus Rubin. UBU deltagere øver startsang til WorkingLab, Ilulissat.

Referencer

Sørensen, H. V. 2007. *Udsatte Børn og Unge*. Evaluering af en decentral uddannelse for ansatte, der arbejder med udsatte børn og unge i Grønland. VIA University College Pædagoguddannelsen Peter Sabroe

Sørensen, H. V. 2009. *Hvis jeg ikke forandrer mig vil der ikke ske forandringer i verden*. Evaluering af en pædagogisk og socialfaglig opkvalificering af ansatte, der arbejder med Udsatte Børn og Unge i Grønland. 2008-2009. VIA University College Pædagoguddannelsen Peter Sabroe. Det nationale videncenter for Sundhed, Kost og Motion for børn og unge, KOSMOS

Denne evaluering er afsluttet juni 2010

Perorsaanermik Ilinniarfik/Socialpædagogisk Seminarium og VIAUC Pædagoguddannelsen Peter Sabroe. © Hanne Værum Sørensen,⁷ Århus

⁵ Ressourcepersonerne omtales ind imellem som Trainees', der var den oprindelige betegnelse.

⁶ WorkingLab Greenland modellen vil blive beskrevet i en senere evaluering af Ressourcepersonuddannelsen.

⁷ Lektor i psykologi ved VIA University College Pædagoguddannelsen Peter Sabroe, tilknyttet Det nationale videncenter for Sundhed, Kost og Motion for børn og unge, KOSMOS, ph.d.-studerende ved Center for forskning i børns og unges sundhed, Syddansk Universitet.